लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी कार्ययोजना
२०७५

क.सं.	कार्यविवरण	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयसीमा	अपेक्षित नतिजा
१. लागू औषध अपराध नियन्त्रण विशेष अभियानको लागि पूर्व तयारी (भेला, बैठक, समिति गठन, छलफल/अन्तर्क्रिया गरी कार्ययोजना निर्माण					
१.१	लागू औषध अपराध नियन्त्रणका लागि आवश्यक मार्गदर्शन, नीति, कानून, मापदण्ड निर्माण, अनुगमन तथा समन्वय गर्न गठित समितिहरूको नियमित बैठक बसी आवश्यक मार्गदर्शन तथा निर्देशन दिने ।	गृह मन्त्रालय	सम्बन्धित सबै मन्त्रालय/निकायहरू	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषध अपराध नियन्त्रण गर्न गठित समितिबाट आवश्यक मार्गदर्शन प्राप्त भई निर्णय कार्यान्वयनको प्रभावकारितामा अभिबृद्धि हुनेछ
१.२	लागू औषध अपराध नियन्त्रणका लागि सबै प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहमा आमा समूह युवाक्लव तथा बालक्लव जस्ता संघ/संस्थालाई समावेश गरी भेला बैठक राखी वडास्तरीय लागू औषध अपराध अन्त्य सचेतना अभियान सञ्चालन समिति गठन गरी कार्ययोजना बनाउने ।	सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू सबै प्रदेश र स्थानीय तहहरू	गृह मन्त्रालय, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषध अपराध नियन्त्रणका लागि सबै प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहको अगुवाई र समन्वयमा व्यापक जनसहभागिता परिचालन हुनेछ
१.३	लागू औषध अपराध नियन्त्रणको लागि कार्यक्रम तथा आवश्यक बजेट व्यबस्था गर्ने	अर्थ मन्त्रालय	सम्बन्धित सबै मन्त्रालयहरू	तत्काल	लागू औषध अपराध नियन्त्रणको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कार्यक्रम तथा बजेट उपलव्ध हुनेछ
२. सचेतनामूलक अभियान सञ्चालन					
२.१	लागू औषध अपराध नियन्त्रण सम्बन्धमा स्थानीय संचार माध्यमसंगको साझेदारीमा सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	सबै स्थानीय तह	संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषध नियन्त्रणमा स्थानीय सञ्चार क्षेत्रसंगको सहकार्य प्रभावकारी हुनेछ
२.२	जिल्ला र स्थानीय तहमा सरोकारवालाहरुको सहयोग र समन्वयमा वृहत जनजागरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू र स्थानीय तह	गृह मन्त्रालय र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	निरन्तर	लागू औषध नियन्त्रणको अभियान सबै जिल्ला र स्थानीय तहमा सशक्तरूपमा सञ्चालन हुनेछ
२.३	लागू औषध अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी अनुसन्धान तथा अभियोजनमा संलग्न सरकारी वकिल तथा नेपाल	लागू औषध नियन्त्रण व्यूरो	प्रहरी प्रधान कार्यालय,	६ महिना	लागू औषध अपराध सम्बन्धी अनुसन्धान तथा अभियोजनलाई प्रभावकारी बनाउन

	प्रहरीका जिल्ला स्थित कर्मचारीहरुलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने				राष्ट्रसेवकले आवश्यक ज्ञान/सीप हासिल गर्नेछन्
२.४	भन्सार तथा राजश्व अनुसन्धानमा संलग्न कर्मचारीहरूको लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	अर्थ मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय	६ महिना	भन्सार/राजश्व अनुसन्धानलाई थप प्रभावकारी बनाउन सो कार्यमा संलग्न राष्ट्रसेवकहरूले आवश्यक ज्ञान, सीप हासिल गर्नेछन्
२.५	लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी प्रचार प्रसार सामग्री निर्माण गरी व्यापकरूपमा वितरण गर्ने	गृह मन्त्रालय	सम्बन्धित साझेदार संस्थाहरू	३ महिना	लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धमा सरोकारवालाहरू सुसूचित हुनेछन्
२.६	सबै सञ्चार माध्यम तथा सिनेमाहलहरूमा लागू औषध विरूद्दको सन्देश प्रशारण गर्ने	सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय	सबै सिनेमाहलहरू र सञ्चार माध्यमहरू	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	सिनेमाहल तथा सञ्चार माध्यमहरूबाट लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी सन्देश प्रवाह हुनेछ
२.७	टेलिफोन प्रदायक संस्थाहरूले मोबाइलफोन मार्फत लागू औषध विरूद्दको सन्देश संप्रेषण गर्ने	सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय, सबै टेलिफोन सेवा प्रदायक संस्था	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	मोबाइल फोनबाट लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी सन्देश प्रवाह हुनेछ
२.८	लागू औषध उत्पादन, सञ्चय, ओसारपसार, विक्री तथा सेवन सम्बन्धमा सहि सूचना दिनेलाई प्रोत्साहनको व्यवस्था गर्ने	गृह मन्त्रालय	सबै स्थानीय तह	निरन्तर	लागू औषध उत्पादन, सञ्चय, ओसारपसार, विक्री तथा सेवन सम्बन्धी सूचना प्राप्तीमा सहयोग पुग्नेछ
२.९	विमानस्थल तथा बसपार्कहरूमा लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी विद्दुतीय माध्यमबाट चेतनामूलक तथा सन्देशमूलक सूचना Display/ प्रशारण गर्ने	सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय, नागरिक उड्डयन प्राधिकरण तथा सबै स्थानीय तहहरू	गृह मन्त्रालय	१ महिना भित्र सुरू गरी निरन्तर	विमानस्थल तथा बसपार्कहरूमा हुने लागू औषध अपराध नियन्त्रणमा सहयोग पुग्नेछ
२.१०	कार्गो/कुरियर, औषधि व्यवसायी, यातायात व्यवसायी, तथा सबारी चालकहरूको लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	प्रहरी प्रधान कार्यालय	गृह मन्त्रालय, लागू औषध नियन्त्रण व्यूरो	३ महिना	कार्गो कुरियर औषधि व्यवसाय तथा सबारी साधनबाट हुन सक्ने लागू अपराध रोक्न मद्दत पुग्नेछ ।
२.११	लागू पदार्थको सेवनबाट हुने व्यक्तिगत समस्या, सामाजिक र आर्थिक रुपमा हुने क्षति, दुर्व्यसनको लक्षण, प्रभाव र जोगिने उपायहरु सम्बन्धमा विद्यालय कलेजमा प्रशिक्षण कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	गृह मन्त्रालय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय र अन्य साझेदार संस्थाहरू	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषध सेबन दुरूत्साहनमा सघाउ पुग्नेछ

२.१२	किशोर किशोरीहरुलाई लागू औषध सम्बन्धी अपराधबाट जोगाउन विभिन्न खेलकुद लगायतका अतिरिक्त क्रियाकलापहरूमा सहभागी गराउने	महिला वाल वालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालय	शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	किशोर किशोरीहरू विभिन्न रचनात्मक तथा सृजनात्मक क्रियाकलापमा संलग्न हुनेछन
२.१३	स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरूको लागि अभिमुखीकरण/अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय, सबै स्थानीय तह	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषध विरूद्धको अभियानमा स्थानीय तहका निर्वाचित प्रतिनिधिको जागरूकता र सहभागिता बढ्नेछ
२.१४	लागू औषध उत्पादन, ओसारपसार, विक्रीवितरण तथा सेवन विरुद्ध सचेतना अभियान सम्बन्धी श्रव्यदृश्य सामग्री निर्माण तथा प्रशारण गर्ने	गृह मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय	६ महिना	लागू औषध नियन्त्रणमा न्यूनीकरण र लागू औषध विरूद्धको सचेतना अभियानमा प्रभावकारिता आउनेछ
२.१५	स्थानीय तहमा लागू औषध दुर्व्यसनबाट पर्ने असर झल्किने सडक नाटक प्रदर्शन तथा सांगितिक कार्यक्रम आदि प्रदर्शन गर्ने ।	सम्बन्धित साझेदार संघ सस्था	स्थानीय तह	निरन्तर	लागू औषध विरूद्धको सचेतना अभियानमा प्रभावकारिता आउनेछ
२.१६	लागू औषध दुरूपयोग तथा ओसारपसार विरूद्द अन्तर्राष्ट्रिय दिवश २६ जुन प्रदेश र स्थानीय तहमा विभिन्न कार्यक्रमहरू आयोजना गरी मनाउने	सबै प्रदेश तथा स्थानीय तह	सम्बन्धित साझेदार संघ सस्था	जुन २६ र अघि/पछिका उपयुक्त अन्य दिनहरू	लागू औषध विरूद्धको सचेतना अभियानमा प्रदेश र स्थानीय तहको सहभागिता बढ्नेछ
३. लागू औषधको श्रोत पहिचान तथा नष्ट अभियान					
३.१	प्राकृतिक तथा व्यवसायिक रूपमा गाँजा तथा अफिम खेती हुने स्थानको पहिचान गरी जनसहभागितामा नष्ट अभियान सञ्चालन गर्ने	प्रहरी प्रधान कार्यालय	लागू औषध नियन्त्रण व्यूरो, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	प्राकृतिक तथा व्यवसायिक रूपमा हुने गाँजा तथा अफिम खेती नष्ट गर्ने अभियानमा प्रभावकारिता आउनेछ
३.२	Drug Intelligence लाई थप प्रभावकारी तुल्याइ लागू औषध कारोबारमा संलग्न अपराध निष्तेज पार्ने तथा सुरक्षा कारबाही सञ्चालन गर्ने	प्रहरी प्रधान कार्यालय	गृह मन्त्रालय, सशस्त्र प्रहरी बल, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग र लागू औषध नियन्त्रण व्यूरो	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषधको आपराधिक नेटवर्क तोडी लागू औषध अपराध नियन्त्रणको कानूनी कारबाहीमा थप प्रभावकारिता आउनेछ
४. अनुगमन, निरीक्षण, निगरानी, चेकजाँच तथा नियन्त्रण र कानूनी कारबाही					
४.१	सीमा क्षेत्रमा हुने लागूऔषधको ओसारपसार नियन्त्रणका लागि विशेष सुराकी परिचालन गर्ने तथा चेकजाँच, Cordon and Search लाई तिव्र बनाउने	गृह मन्त्रालय	लागू औषध नियन्त्रण व्यूरो, सशस्त्र प्रहरी बल, राष्ट्रिय अनुसन्धान	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	सीमा क्षेत्रमा हुने लागूऔषध सम्बन्धी अपराध नियन्त्रण अभियानमा प्रभावकारिता आउनेछ

			विभाग		
४.२	लागू औषध उत्पादन, वेचविखन गर्ने तथा सेवन गर्ने संकाष्पद क्षेत्रको पहिँचान, निगरानी तथा आकष्मिक अनुगमन गर्ने	गृह मन्त्रालय	लागू औषध नियन्त्रण व्यूरो, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागूऔषध सम्बन्धी अपराध नियन्त्रण अभियानमा प्रभावकारिता आउनेछ
४.३	चिकित्सकको प्रेस्क्रिप्शन विना नियन्त्रित औषधि वेचविखनमा पूर्ण बन्देज गर्ने	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	औषधि व्यवसायीहरू	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषधको बेच विखनको दुरूपयोग रोकिनेछ
४.४	लागू औषधजन्य औषधिहरूको विक्रीमा दुरूपयोग हुन नदिन अनुगमन तथा सक्कल प्रेस्क्रिप्शनमा संकेत जनाउने	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	औषधि व्यबसायीहरू	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषधको बेच विखनको दुरूपयोग रोकिनेछ
४.५	लागू औषध अपराधमा संलग्न व्यक्ति तथा फरार अभियुक्तहरुलाई नियन्त्रणमा लिने अभियान चलाउने	प्रहरी प्रधान कार्यालय	सशस्त्र पहरी बल नेपाल, लागू औषध नियन्त्रण व्यूरो	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषध अपराध नियन्त्रणमा प्रभावकारिता आउनेछ
४.६	लागू औषध ओसारपसारमा संलग्न संगठित गिरोहहरुलाई पक्राउ गर्न इन्टरपोलसंग समन्वय गर्ने ।	प्रहरी प्रधान कार्यालय	परराष्ट्र मन्त्रालय	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषध ओसारपसारमा संलग्न संगठित गिरोह/सञ्जालको अन्त्य गर्न सघाउ पुग्नेछ
४.७	चिकित्सकको सिफारिस वेगर लागू औषधजन्य औषधि विक्रीवितरण हुनसक्ने औषधि पसलहरुको आकष्मिक अनुगमन गर्ने	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	औषधी व्यवस्था विभाग, लागू औषध नियन्त्रण व्यूरो	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषधको बेच विखनको दुरुपयोग रोक्न सहयोग पुग्नेछ
४.८	जिल्ला प्रवेश गर्ने नाकाहरुमा लागू औषध ओसारपसार गर्न सक्ने संकास्पद सवारीसाधन र व्यक्तिउपर निगरानी र चेकजाँच बढाउने।	प्रहरी प्रधान कार्यालय, लागू औषध नियन्त्रण व्यूरो सशस्त्र प्रहरीबल नेपाल	सम्बन्धित बस व्यवसायी, यातायात मजदुर	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	सबारी साधन मार्फत हुने लागू औषध अपराधको नियन्त्रणमा सघाउ पुग्नेछ ।
४.९	लागू औषध सम्बन्धी अपराधमा संलग्न संकास्पद कारोवारीहरुको निगरानी, सूचना संकलन, आकस्मिक अनुगमन, चेकजाँच, नियन्त्रण गरी कानुन वमोजिम कारवाही गर्ने ।	प्रहरी प्रधान कार्यालय, लागू औषध नियन्त्रण व्यूरो	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषध अपराध नियन्त्रणमा कानूनी कारबाहीको प्रभावकारिता बढ्नेछ
४.१०	भन्सार बिन्दुमा Drug Detection Device प्रयोग गर्ने	अर्थ मन्त्रालय	प्रहरी प्रधान कार्यालय तथा सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल	३ महिना	भन्सार बिन्दुबाट हुने लागू औषध अपराधमा नियन्त्रण हुनेछ ।
४.११	Narcotic Drugs, Psychotropic Substances and	अर्थ मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय	तत्काल सुरू	Narcotic Drugs, Psychotropic

	Precursor Chemical आयातमा निगरानी र विस्तृत चेकजाँच गर्ने तथा आयातकर्ता र विक्रेताको अनुगमन गर्ने ।	र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय		गरी निरन्तर	Substances and Precursor Chemical को आयात तथा विक्री वितरणमामा हुने अनियमितताको नियन्त्रण हुनेछ
४.१२	लागू औषध ओसारपसार हुन सक्ने सीमावर्ती नाका, विमानस्थल र बसपार्क जस्ता संवेदनशील स्थानहरुमा तालिम प्राप्त कुकुर परिचालन गर्ने	प्रहरी प्रधान कार्यालय	सम्बन्धित कार्यालयहरू	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	विमानस्थल र बसपार्क जस्ता संवेदनशील स्थानमा हुने लागू औषध अपराध नियन्त्रणमा प्रभावकारिता आउनेछ
५. नीति, ऐन, कानून, निर्देशिका, कार्यविधि निर्माण, परिमार्जन र संसोधन					
५.१	लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी नयाँ नीति, ऐन/नियम निर्माण तथा विद्यमान ऐन/नियम निर्देशिका परिमार्जन गर्ने	गृह मन्त्रालय	कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	तत्काल सुरू गर्ने	लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी नीति, ऐन/नियम तथा निर्देशिका निर्माण तथा अद्यावधिक हुनेछ
५.२	लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी संघीय नीति र कानूनसंग तादाम्यता हुने गरी सबै प्रदेश तथा स्थानीय तहले लागू औषध अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी योजना, कार्यक्रम तथा वजेट व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गर्ने	सबै प्रदेश तथा स्थानीय तह	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	चालु आ व भित्र	लागू औषध नियन्त्रणको लागि संघीय इकाइबीचको सहकार्य प्रभावकारी हुनेछ ।
५.३	माध्यामिक तहको पाठ्यक्रममा लागू औषध विरूद्दको पाठ्य सामग्री समावेश गर्ने	शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	चालु आ व भित्र	विद्यालयस्तर देखिनै लागू औषध विरूद्द चेतना र जागरण आउनेछ ।
५.४	शिक्षक तालिममा लागू औषध अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी छुट्टै मोडयूलको व्यवस्था गर्ने	शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	चालु आ व भित्र	लागू औषध नियन्त्रणमा शिक्षकको भूमिकामा अभिबृद्दि हुनेछ
५.५	लागू औषध अपराध सम्बन्धमा किशोर किशोरी तथा अभिभावकको सचेतनाको लागि कार्यक्रम तथा बजेट व्यवस्था	महिला वालवालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालय	सबै स्थानीय तहहरू	चालु आ व भित्र आगामी आवमा निरन्तर	किशोर किशोरीमा लागू औषध विरूद्द चेतना र जागरण ल्याउन सघाउ पुग्नेछ
६. अध्ययन, अनुसन्धान र सर्वेक्षण					
६.१	नेपालमा लागू औषध उत्पादन, ओसारपसार, बिक्रीवितरण तथा सेवनमा विद्यमान स्थिति समस्या र समाधान सम्बन्धमा अध्ययन, अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण गर्ने	गृह मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय र केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग	१ वर्ष	लागू औषध अपराध नियन्त्रणको लागि आवश्यक नीति, रणनीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न आधार प्राप्त हुनेछ

६.२	लागू औषध प्रयोगकर्ताहरुको उपचार तथा पुनस्थापना केन्द्र, लागू औषधको मौखिक प्रतिष्थापन उपचारकेन्द्रहरू (OST) को अनुगमन तथा प्रभावकारिता अध्ययन गर्ने	गृह मन्त्रालय	UNODC लगायतका साझेदार संस्थाहरू	१ बर्ष	उपचार तथा पुनस्थापना केन्द्र र लागू औषधको मौखिक प्रतिष्थापन उपचारकेन्द्रहरू (OST) को प्रभावकारिता बढाउन सघाउ पुग्नेछ
६.३	नियन्त्रित औषधिको वार्षिक माग प्रक्षेपण गर्ने	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	औषधि व्यवस्था विभाग	३ महिना	नियन्त्रित औषधिहरू(Controlled medicine) दुरूपयोग रोक्न सघाउ पुग्नेछ
६.४	लागू औषध सम्बन्धी नेपालको कानून र अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको तादाम्यता सम्बन्धमा अध्ययन	कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय	६ महिना	लागू औषध सम्बन्धी नेपालको कानून र अन्तर्राष्ट्रिय कानूनबीच तादाम्यता कायम हुनेछ ।
७.	सहयोग र समन्वय				
७.१	लागू औषध प्रयोगकर्ताहरूको लागि सञ्चालित उपचार तथा पुन:स्थापना केन्द्र तथा OST हरूको सुक्ष्म अनुगमन गरी सुधार र सहयोग गर्ने	गृह मन्त्रालय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, UNODC लगायतका साझेदार संस्थाहरू	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	उपचार तथा पुन:स्थापना केन्द्र तथा OST हरूमा विद्यमान अवस्थामा सुधार आइ प्रभावकारिता बढ्नेछ ।
७.२	सडक बालबालिकाहरूलाई लागू औषध अपराधमा संलग्न हुन नदिन यिनीहरूको पहिचान, उद्दार र व्यवस्थापन गर्ने	प्रहरी प्रधान कार्यालय	स्थानीय तह	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषध अपराधमा सडक बालबालिकाहरूको प्रयोगमा नियन्त्रण हुनेछ
७.३	प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहमा गठित समितिलाई मार्गदर्शन, सहयोग र समन्वय गर्ने	गृह मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	निरन्तर	संघ, प्रदेश र स्थानीय बिचको सहकार्य र समन्वय प्रभावकारी बन्नेछ ।
७.४	लागू औषध खेती तथा ओसारपसारबाट विस्थापन तथा जिविकोपार्जनको लागि कार्यक्रम तथा बजेट व्यवस्था गर्ने	अर्थ मन्त्रालय	राष्ट्रिय योजना आयोग र सम्बन्धित मन्त्रालयहरू	१ बर्ष	बैकल्पिक रोजगारीको अवसर सृजना भई लागू औषधको खेती तथा ओसारपसारमा नलाग्ने बातावरण सिर्जना हुनेछ ।
७.५	लागू औषध अपराधको सूचना संकलन तथा आदान प्रदान गर्ने	गृह मन्त्रालय	सबै प्रदेश र स्थानीय तह	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	संघ, प्रदेश र स्थानीय बिचको सहकार्य र समन्वय प्रभावकारी बन्नेछ ।
७.६	सीमावर्ती भारतीय समकक्षी संग बैठक गरी दुवै तर्फबाट सीमा नाकामा निगरानी र चेकजाच बढाउने ।	गृह मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय	तत्काल	सीमा नाकामा हुन सक्ने लागू औषध अपराधमा नियन्त्रण हुनेछ

६३

७.७	BIMSTEC र SAARC को सूचना संयन्त्र विकास विस्तार र सूचना आदान प्रदानमा समन्वय गर्ने	परराष्ट्र मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय	तत्काल पहल थाल्ने	लागू औषध अपराधमा संलग्न क्षेत्रीय सञ्जाल छिन्न भिन्न पार्न तथा अपराधीउपर कानूनी कारबाही गर्न सहज हुनेछ
७.८	सीमा पारीका लागू औषध अपराधीहरूको पहिचान र नियन्त्रणमा कुटनीतिक समन्वय गर्ने	परराष्ट्र मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय	तत्काल	सीमाक्षेत्रमा हुने अपराध नियन्त्रणको लागि समन्वयात्मक प्रयास हुनेछ
७.९	लागू औषध नियन्त्रणको क्षेत्रमा क्रियाशील अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाको अनुगमन र समन्वय गर्ने	महिला वालवालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय	तत्काल सुरू गरी निरन्तर	लागू औषध अपराध नियन्त्रणमा कार्यरत अन्तरराष्ट्रिय गैरसरकारी संघ संस्थाको पारदर्शिता र प्रभावकारिता बढ्नेछ